

ושבחתני אני את השמחה

(קהלת ח' ט"ו)

לשמוח ולשמח - מצווה

מעשה ברב ברוקא שמצא את אליהו הנביא זכור לטוב בשוק. שאל רב ברוקא את אליהו ע"ה אם יש בין האנשים בשוק כאלה המזומנים לחיי העולם הבא.

בין כך ובין כך באו לקראתם שני אנשים. אמר אליהו ע"ה לרב ברוקא: "הללו מזומנים לחיי העולם הבא". שאל אותם רב ברוקא: "מה מעשיכם שבגללם זכיתם לחיי העולם הבא?" אמרו לו: "שמחים אנחנו ומשמחים אחרים. כשאנו רואים אנשים עצבים - אנחנו משמחים אותם" (תענית)

1. מה לומדים מן הסיפור?
2. מדוע מצוה גדולה כל כך לשמוח? למה מסוגל אדם עצוב ומיואש?
3. תנו דוגמאות לאנשים שמצוה לשמח אותם
4. האם שימחתם פעם מישהוא? ספרו על כך.
5. על מי נאמר: "וראך ושמח בליבו?" איזה שכר קיבל על כך?

תורה ומצוות - רק מתוך שמחה

"שש אנוכי על אמרתך" (תהילים קי"ט)

כאשר אדם עושה מעשה מתוך שמחה ורצון הוא עושה בשלמות. כדי לקיים בשלמות את המצוות צריך לעשותם בשמחה רבה. גם השכינה שורה רק מתוך שמחה.

ת"ר "אין עומדין להתפלל לא מתוך עצבות ולא מתוך עצלות. ולא מתוך שחוק (ליצנות) ולא מתוך שיחה ולא מתוך קלות ראש, ולא מתוך דברים בטלים. אלא מתוך שמחה של מצוה".

"אמר רבי יצחק למדתך תורה דרך דרך ארץ: כשיהיה אדם עושה מצוה יהא עושה אותה בלב שמח"

"אמר הקב"ה: אתם משמרים את המצוות ותשמחו בהן הריני מוסיף לכם שמחה" (תנחומא)

"אין שכינה שורה: לא מתוך עצבות... אלא מתוך דבר שמחה של מצוה שנאמר (מלכים) "... והיה כנגן המנגן ותהי עליו יד ה'" (שבת)

1. מה למדת מדברי חז"ל על הגישה לתפילה?
2. מדוע חשוב לקיים מצוות בשמחה?
3. הוכיח כי אין שכינה שורה אלא מתוך שמחה
4. על איזה חג נאמר: "ושמחת בחגיך והיית אך שמח"?
5. מהי שמחת בית השואבה?

"לשחוק אמרתי מהולל (לי' הוללות) ולשמחה מה זו עושה" (קהלת ב' ב')

שני פסוקים נראים, לכאורה, סותרים זה את זה:

1. "ושבחתי אני את השמחה" (קהלת ח' טו)
 2. "ולשמחה מה זו עושה" (קהלת ב' ב')
- את התשובה לכך נותנים חז"ל ומבארים כי הפסוק הראשון מדבר על שמחה של מצוה וזו שמחה שיש לשבחה. הפסוק השני מדבר על שמחה שאינה של מצוה ומכך יש להמנע. שמחה שאינה של מצוה נקראת (ברוב המקרים) - שחוק.
- בפסוקים ובדברי חז"ל יש דברים בגנות השחוק והחובה להתרחק ממנו למשל:
- א. גם בשחוק יכאב לב ואחרית שמחה תוגה (משלי יד ג)
 - ב. אין עומדין להתפלל... לא מתוך שחוק... אלא מתוך שמחה של מצוה (ברכות לא)
 - ג. הלל אומר: אל תראה שחוק, אל תראה ברכה (תוספתא ברכות)
 - ד. ולא יהא פרוץ בנדרים ובשחוק (דמאי ב' ג')
 - ה. בג' דברים ניכר אדם בכוסו ובכיסו ובכעסו ויש אומרים גם בשחוק (ערובין)
1. התורה נקנית במ"ח דברים וביניהם מיעוט שחוק (אבות ו)
 2. דרך בנות ישראל לא פרוצות בשחוק (תנחומא נשא ב')
 3. אסור לאדם שימלא שחוק פיו בעולם הזה (ברכות)

1. מהם שני הפסוקים בקהלת הנראים כסותרים? ישרי את הסתירה
2. מדוע חייב אדם לצמצם מאד בשחוק? למה גורם השחוק?
3. הסבירי כיצד אדם ניכר בשחוק?
4. מדוע לא ימלא אדם שחוק פיו בעולם הזה ומתי יותר לו?
5. וגילו ברעדה - הסבירי מדוע

דרך ארץ בשמחה

חז"ל מורים לנו את הדרך בה נשמח, מתי וכיצד:

1. אין מערבין שמחה בשמחה (מו"ק ח)
2. "וגילו ברעדה (תהילים ב') - במקום גילה שם תהא רעדה (ברכות ל')
3. לא ישמח אדם בין הבוכים ולא יבכה בין השמחים (דא"ר)
4. והוי מקבל את כל האדם בשמחה (אבות ג' יב)
5. הרי ששמח במתנה שנתת (דא"ר ט')
6. איזהו עשיר? השמח בחלקו (אבות ד' א')
7. כל השמח ביסורין שבאין עליו מביא ישועה לעולם (תענית ח')

עייני במקורות המובאים להלן והשיבי על השאלות (צטטו!)

1. תהילים פרק מח' פס' ג': מהו הכינוי בקשר לשמחה שניתן לירושלים? (תוכלו להעזר בהזמנה לחתונה) כתבו פסוק נוסף המזכיר שמחה בקשר לירושלים
2. תהילים פרק ק"ד פס' טו: מהו המשקה המשמח לב?
3. תהילים פרק י"ד פס' ז': מתי תהיה שמחה בישראל?
4. תהילים פרק צ"ז פס' י"ב: למי נותן הקב"ה שמחה? אחד ממאמרי חז"ל שהובא לעיל מדבר על כך.
5. משלי פרק טו פס' כג: מה גורם שמחה לאיש?
6. משלי פרק כא פס' טו: מה גורם שמחה לצדיק?
7. משלי פרק כד' פס' יז יוח: מתי אסור לשמוח? מה יקרה אם כן תשמח?